

**Oulaisten perusopetuksen
OPPILASHUOLLON OHJAUSKIRJA**

10.10.2017

SISÄLLYS

1 OPPILASHUOLLON KOKONAISUUS	4
1.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki oppilashuoltoa määrittämässä	4
1.2 Oppilashuollon käsitteitä	5
1.3 Monialainen oppilashuollon yhteistyö	5
1.3.1 Oppilashuolto ja kolmiportainen tuki	6
1.3.2 Oppilashuolto valmistavan opetuksen oppilaalla	6
1.3.3 Sairaalaopetus, kotiopetus	7
1.3.4 Oppilashuolto ja kurinpidolliset toimet	7
1.3.5 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muihin tahoihin	7
1.4 Oppilashuoltopalvelujen saatavuus ja niistä tiedottaminen	9
1.5 Oppilashuoltoryhmät	9
1.5.1 Oppilashuollon ohjausryhmä	10
1.5.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä (yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä)	10
1.5.3 Monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä)	11
1.6 Oppilashuollon suunnitelmat	13
1.6.1 Oppilashuolto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa	13
1.6.2 Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta	14
1.6.3 Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma	15
1.7 Yhteisöllinen oppilashuolto	19
1.7.1 Terve ja turvallinen kouluympäristö	21
1.7.2 Oppilaiden ja vanhempien osallisuus	21
1.7.3 Koulunkäynnin nivelvaiheet	22
1.7.4 Koulun toimintakulttuuri	23
1.8 Yksilökohtainen oppilashuolto	24
1.9 Oppilashuollon palvelut	27
1.9.1 Kouluterveydenhuollon palvelut	27
1.9.2 Psykologi- ja kuraattoripalvelut	30
2 OPPILAAN MUU TUKI JA PALVELUT	34
2.1 Kerhotoiminta	34
2.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta	34

2.3 Kodin ja koulun yhteistyö, pihapiirit	34
3 KOULUYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS	35
3.1 Kouluruokailu	35
3.2 Koulukuljetukset	35
3.3 Vaaralliset työt koulussa	35
3.4 Valvonta ja järjestyssäännöt	36
3.5 Kummi- ja tukioppilastoiminta	36
3.6 Oppilaskunnat	36
3.7 Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen	36
3.8 Työrauha	37
4 KOULUNKÄYNNIN ERITYISTILANTEITA	38
4.1 Poissaolot	38
4.2 Tupakointi ja päihteiden käyttö	38
4.3 Toiminta äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa	39
4.4 Yhteydenotto sosiaalityöhön, lastensuojeluilmoitus	39
Liitteet	
LIITE 1 Oppilashuollon monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuslomake	
LIITE 2 Oppilashuollon monialaisen asiantuntijaryhmän muistioloake	

1 OPPILASHUOLLON KOKONAISUUS

Oulaisten oppilashuollon ohjauskirjan pohjana on käytetty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) sekä Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaa (2016). Oulaisten oppilashuollon ohjauskirja on käsikirjan malliin laadittu oppilashuollon suunnitelma. Ohjauskirjassa on kirjoitettu kursivoituna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteteksti.

Oppilashuollon ohjauskirjassa viitataan Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaan (2016) kohdissa, jotka ovat tarkemmin kirjattuna kyseisessä asiakirjassa. Paikallinen opetussuunnitelma löytyy osoitteesta:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ops/328721/perusopetus/tiedot>

1.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki oppilashuoltoa määrittämässä

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus¹.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää². Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilaille on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.³ Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään perusteiden luvussa 7⁴.

¹ YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 4 mom.

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 1 ja 2 mom.

⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

1.2 Oppilashuollon käsitteitä

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä⁵.

Se, mitä oppilashuollon ohjauskirjassa mainitaan perusopetuksen oppilaasta ja opetuksen järjestäjästä, koskee myös esiopetukseen osallistuvaa lasta, opetuksen järjestäjää ja esiopetusyksikköä, jollei asiaa toisin mainita. Oppilashuolto liittyy kiinteästi myös esiopetuksen tehtävään edistämien lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

1.3 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus⁶. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.⁷ Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluita vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.⁸ Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut⁹. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla¹⁰. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä¹¹.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja¹². Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää

⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 § 1 mom.

⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 4 mom. ja 18 § 1 mom.

⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 ja 2 mom.

⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § 3 mom.

¹⁰ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

¹¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §

¹² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § 1 ja 2 mom.

pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään koulu yhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia¹³.

Oppilashuolto on kaikkien tehtävä koulu yhteisössä ja kaikki sitoutuvat sen tavoitteisiin. Sitoutuminen ja käytäntöjen noudattaminen edellyttävät asiaan perehtymistä.

1.3.1 Oppilashuolto ja kolmiportainen tuki

Yksilökohtainen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen, toisin kuin perusopetuslaissa (628/1998 16-18 §) säädetty oppimisen ja koulunkäynnin tuki, joka ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta. Nämä eroavat oikeudellisesti toisistaan, mutta molemmissa lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus oppilaan ja huoltajan kanssa. Tuen muotoja voidaan käyttää rinnakkain, toisiaan täydentäen ja siten, että ne muodostavat oppilaan näkökulmasta toimivan kokonaisuuden.¹⁴ Erityisesti pienten oppilaiden kohdalla pedagogisia asioita käsitellään tarvittaessa osana oppilashuollon yksilökohtaista monialaista asiantuntijaryhmäpalaveria, kun pedagogisista asioista vastaavat henkilöt ja huoltaja ovat paikalla. Palaveri järjestetään oppilashuoltolain mukaisesti monialaisena asiantuntijaryhmänä ja siitä tehdään sen mukaisesti kirjaukset, lisäksi opetuksesta vastaavat työntekijät laativat pedagogisista asioista omat kirjauksensa oppilaan tuen lomakkeisiin perusopetuslain ja kolmiportaisen tuen¹⁵ ohjeistusten mukaisesti.

1.3.2 Oppilashuolto valmistavan opetuksen oppilaalla

Oppilashuoltoon on oikeus maahanmuuttajataustaisella valmistavaan opetukseen osallistuvalla oppilaalla, samoin kuin esi- ja perusopetuksen oppilailla. Oppilaan tuen tarpeet on arvioitava valmistavan opetuksen aikana yhteistyössä oppilashuollon työntekijöiden kanssa. Oppilaan ikä ja kehitysvaihe on huomioitava tukitoimia järjestettäessä. Tärkeää valmistavaan opetukseen osallistuvan oppilaan kohdalla on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukitoimien aloittaminen heti tuen tarpeen ilmetyä. Huoltajille tulee antaa riittävästi tietoa suomalaisen ja paikallisen koulu-, sosiaali-, ja terveydenhuoltojärjestelmän toiminnasta, käytännöistä ja tukitoimista. Kodin kieli- ja kulttuuritausta on huomioitava kodin ja koulun yhteistyössä ja järjestettävä tarvittavat tulkkipalvelut. Yhteistyötä tehdään myös lapsen/perheen kotoutumissuunnitelman laatijoiden kanssa.¹⁶

¹³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 25 §

¹⁴ Kuntaliitto, oppilashuoltolain soveltamisohje 13/2015

¹⁵ Perusopetuslaki 16-17§ (642/2010)

¹⁶ Perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet (2009)

1.3.3 Sairaalaopetus, kotiopetus

Sairaala- tai osastojakson aikana sairaala huolehtii oppilaan opetuksen etenemisestä. Edellytys oppilaan onnistuneelle paluulle omaan kouluun sairaalajakson jälkeen on tiivis pedagoginen ja oppilashuollollinen yhteistyö. Oppilashuollollinen yhteistyö tehdään oppilaan ja/tai hänen huoltajansa suostumuksella. Sairaala voi järjestää oppilaan sairaalajakson aikana hoito- ja verkosto-neuvotteluja, joita ei lueta oppilashuollon asiantuntijaryhmiksi.

Kotiopetuksessa olevan oppilaan tukitoimet suunnitellaan oppilashuollossa tapauskohtaisesti.

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Opetus erityisissä tilanteissa.

1.3.4 Oppilashuolto ja kurinpidolliset toimet

Perusopetuslaissa säädettyjen kurinpidollisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien, kuten kirjallisen varoituksen ja koulusta erottamisen kohdalla opetuksen järjestäjän on huolehdittava, että oppilas saa tarvittavan oppilashuollon tuen. Oulaisissa luokanopettajan, luokanvalvojan tai rehtorin/koulunjohtajan tulee kyseisessä tilanteessa koota monialainen asiantuntijaryhmä tuen järjestämiseksi oppilaalle tai ohjata oppilas suoraan esimerkiksi kuraattoripalveluihin.

Ks. Oulaisten perusopetuksen kurinpitosuunnitelma (2016).

http://www.oulainen.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/oulainen/embeds/oulainenwwwstructure/16663_Kurinpitosuunnitelma.pdf

1.3.5 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muihin tahoihin

Oulaisissa perusopetuksen oppilashuolto järjestetään monialaisena yhteistyönä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia ja arkityötä oppilashuollossa tehdään monialaisesti. Oppilashuollon tulee olla toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Koulujen käytäntöjä yhtenäistetään ja oppilashuollon työ kehittyy jatkuvasti.

Koulun monialaiseen yhteistyöhön osallistuvat rehtori, opettajat, erityisopettajat, oppilaanohjaaja, koulunkäyntiavustajat, oppilashuollon kuraattori, kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja ja koululääkäri. Oppilashuoltoa toteuttavat tiiviissä yhteistyössä koulun henkilökunta sivistystoimen ja perusturvan eri toimijoiden kesken. Oulaisissa tämä tarkoittaa käytännössä sosiaali- ja terveystoimen lakien alaisuudessa toimimista ja eri hallintokuntien alla tehtävää työtä.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan ikä ja edellytykset toimia otetaan huomioon. Oulaisissa oppilaan asiassa koottavat tapauskohtaiset monialaiset asiantuntijaryhmät järjestetään aina oppilashuoltolain mukaisesti, oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksella. Yhä enemmän tulee kiinnittää huomiota oppilaan äänen kuulemiseen asiantuntijaryhmää koottaessa.

Kun oppilashuollon palvelujen rakenne on selkeä ja yhteistyö toimii suunnitellusti, saadaan oppilaan palveluketjusta joustava ja saumaton. Näin se on selkeä myös oppilaille ja huoltajille.

Oppilashuollon kokonaisuudessa on huomioitava eri koulutusasteiden kokonaisuus. Käytäntöjen tulee olla mahdollisimman pitkälle yhtenäisiä, sillä ne tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.

Oulaisissa on monta erikokoista perusopetuksen koulua. Oppilashuollon yhtenäisten toimintatapojen kautta pyritään oppilaiden tasa-arvoisuuteen palveluissa. Oppilaan koulunkäynnin ja koulunkäyntiä tukevien palvelujen tulee muodostaa jatkumo, jossa oppilaan tuen järjestämiseksi tarvittavat tiedot siirtyvät nivel- ja muutosvaiheiden yli uusille työntekijöille. Oppilaan ja perheen kanssa tulee näissä tilanteissa tehdä avointa ja tiivistä yhteistyötä.

Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa. Oulaisissa opettajilla on mahdollisuus konsultoida kuraattoria ja terveydenhoitajaa ja muita yhteistyökumppaneita. Kun oppilaan tilanne aiheuttaa huolta, voi oppilashuollon työntekijöitä konsultoida anonymisti. Oppilaan asiaa ei siirretä toisen työntekijän hoidettavaksi, vaan tehdään yhdessä rinnakkain, jotta lapsen tai nuoren kouluarjesta tulisi toimivampaa ja parempaa. Näin asiantuntijuudesta tulee jaettua. Yleensä oppilaan tärkein tuki ja koulu-yhteisön läheisin aikuinen on oma luokanopettaja/luokanvalvoja. On huomattava, että luokanopettajalla ja luokanvalvojalla on tukena muut koulun työntekijät.

Konsultaatiokeskustelu, joka voi toteutua osana monialaista asiantuntijaryhmäkokoontumista, tulee käydä opettajan ja oppilashuollon työntekijän kesken oppilaan ohjaututtua koulunkäyntiin liittyvien ja kouluarjessa näkyvien asioiden vuoksi oppilashuollon palveluihin. On pohdittava, miten lapsen ja nuoren tilannetta voidaan luokkayhteisössä edistää opettajan ja koulunkäyntiavustajan tuella. Myös oppilashuollon työntekijöiden keskinäisen konsultaation tulee olla toimivaa. Salassapito- ja tietosuoja-asiat on konsultaatiossa huomioitava.

Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään koulu-yhteisössä ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia, jota toteuttavat koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät sekä oppilashuollon ohjausryhmä. Yhteistyön kautta luodaan kouluille yhteisiä pelisääntöjä ja hallinnonaloja ylittäviä toiminta- ja yhteistyökäytäntöjä, ja mahdollistetaan joustavampia ja laadukkaampia palveluja. Näin voidaan huomioida myös resurssien jakamisen tasapainoisuus ja suuntaaminen sinne, missä on kulloinkin eniten tarvetta. Toimivan yhteistyön kautta saadaan työn resurssit suunnattua oikein ja vastattua tarpeisiin. Yhteistyö mahdollistaa oppilashuollon suuntaamista koko ajan enemmän ennaltaehkäisevään ja yhteisölliseen työhön.

Oulaisissa oppilashuollon työntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä muun muassa perheneuvolan ja lastensuojelun työntekijöiden kanssa. Työssä on pyrkimys yhteiseen tavoitteeseen, oppilaiden hyvinvointiin. Parhaimmillaan oppilasta voidaan auttaa oppilashuollon työntekijöiden ja muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa yhdessä tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa ja järjestämisessä.

Tärkeitä koulun ja oppilashuollon yhteistyökumppaneita ovat perusturvan psykiatriset sairaanhoitajat. He tekevät työtä kouluille jalkautuen lasten ja nuorten mielenterveyden ennaltaehkäisyssä sekä mielenterveysongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja hoidossa. Heidän avulsaan lapset ja nuoret pystyvät olemaan avohoidossa, selviytyvät kotona omassa arjessaan ja kykenevät käymään koulua. Psykiatriset sairaanhoitajat tekevät yksilökohtaista työtä, mutta osallistuvat tarvittaessa koulujen yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön kuraattorin, terveydenhoitajan tai opettajan työparina. Psykiatristen sairaanhoitajien osallistuminen ryhmä- ja luokkatyöskentelyyn perustuu asiakkaana olevan oppilaan yksilölliseen tarpeeseen. Lasten ja nuorten psykiatriset lääkäripalvelut Oulaisissa toteutetaan ostopalveluna.

Tärkeitä yhteistyötahoja oppilashuollon kokonaisuuden kannalta ovat myös muut terveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, kehitysvammahuollon, sosiaalipalveluiden, nuorisotyön, varhaiskasvatuksen, poliisin, seurakunnan ja vapaa-aikatoimen työntekijät. Lisäksi on monenlaisia yhteistyömuotoja yksityisten palveluntuottajien kanssa.

1.4 Oppilashuoltopalvelujen saatavuus ja niistä tiedottaminen

Ks. oppilashuollon ohjaukirja, oppilashuollon palvelut, luku 1.9.

Oppilashuollon palvelujen tulee olla helposti oppilaiden ja huoltajien saatavilla, ja ne tulee järjestää lain edellyttämässä määrääjässä. Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytävissä olevasta oppilashuollosta, ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan palveluja. Erityisesti esikoulussa ja alkuopetusluokilla, koulunkäynnin alkaessa, lapsia ja vanhempia tiedotetaan oppilashuollosta ja käytännöistä, koska asiat ovat silloin monille perheille uusia. Esi- ja perusopetuksen oppilaiden ja huoltajien ohella yhteistyökumppanien saatavilla tulee olla riittävästi tietoa. Palvelut ja työntekijöiden yhteystiedot tiedotetaan koulujen käytössä olevalla sähköisellä alustalla, kuten Wilmassa, kaupungin ja koulujen nettisivuilla sekä työpisteissä. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan lukukausittain oppilashuollon tuesta muun muassa vanhempainilloissa, Wilma- ja lukukausitiedotteissa ja seitsemäsluokkalaisten ryhmäytymispäivässä.

1.5 Oppilashuoltoryhmät ¹⁷

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

¹⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1-4 mom.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu¹⁸. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

1.5.1 Oppilashuollon ohjausryhmä

Oppilashuollon ohjausryhmän koollekutsujana Oulaisissa toimii sivistysjohtaja ja sihteerinä vastaava kuraattori. Ryhmän jäseniä ovat kuraattori, koulupsykologi, nuorisajohtaja ja perusturvasta kaksi jäsentä. Asiantuntijajäsenet (esim. koulujen johtajat) osallistuvat kokouksiin erikseen kutsuttuina. Oppilashuollon ohjausryhmä kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa, erityisesti lukukausien alettua. Kevätlukukauden päätyttyä ohjausryhmä pyytää kouluilta palautteen lukuvuodesta. Ohjausryhmä päättää tiedonhankintatavoista ja -menetelmistä. Esim. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen Teaviisari ja kouluterveyskysely toimivat oppilashuollon ohjausryhmän tietolähteinä.

Oppilashuollon ohjausryhmä osallistuu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaan hankkimalla oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 § mukaiset tiedot perusturvan laatiessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

1.5.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä (yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä)

Perusopetuksen kouluissa toimivat koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät (yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä). Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, koulukohtainen ryhmä toimii myös esiopetuksen koulukohtaisena oppilashuoltoryhmänä. Ryhmät kokoontuvat rehtori-/koulunjohtajavetoisesti säännöllisesti. Keskeisenä tehtävänä on koko kouluympäristön ja yhteisön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen sekä hyvinvointia ja oppimista edistävän sekä ongelmia ehkäisevän toiminnan kehittäminen. Ryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä linjaa yksilökohtaista oppilashuoltoa koulussa.¹⁹ Koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät tiedottavat muuta henkilöstöä kokouksissa päätetyistä asioista²⁰. Ryhmän työskentely dokumentoidaan kokousmuistioon tai tiedotetaan muulla tavoin henkilökunnalle.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä voi hankkia tietoa koulun kokonaistilanteesta monin tavoin, esimerkiksi haastattelemalla luokkien opettajia/luokanvalvoja, tapaamalla huoltajia, toteuttamalla tyytyväisyyskyselyyn oppilaille jne.

¹⁸ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

¹⁹ Perälä ym. (2015). Monialainen opiskeluhoito ja sen johtaminen, 42-43.

²⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä laatii koulukohtaisen oppilashuollon suunnitelman ja sopii kouluarjessa seurattavista asioista, esim. luokkaryhmien ilmapiiri, koulukiusaaminen ilmiönä koulussa ja poissaolojen seuranta.

Oulaisten perusopetuksen kouluilla toimivat ja kokoontuvat säännöllisesti koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Varhaiskasvatuksen alaisena toimivien esikouluryhmien yhteisöllinen oppilashuoltotyö on myös huomioitu, ja ryhmien oppilashuollollinen yhteistyö on suunniteltu koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintamallilla. Rehtorin/koulujohtajan tehtävänä on välittää tieto koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän ja oppilaskunnan hallituksen sekä vanhemmista koostuvan pihapiirin välillä.

1.5.3 Monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä)

Ks. oppilashuollon ohjauskirja, yksilökohtainen oppilashuolto, luku 1.8.

Yksittäisen oppilaan asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä (yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä). Oppilaan asiassa kootaan asiantuntijaryhmä oppilaan huolta herättävän tilanteen varhaiseen selvittelyyn eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Yleensä ensimmäisen yksilökohtaisen oppilashuoltopalaverin kutsuu koolle luokanopettaja tai luokanvalvoja käytyään ensin keskustelun oppilaan ja huoltajan kanssa huolestaan.

Monialaisen asiantuntijaryhmän tehtävänä on tukea oppilasta ja hänen oppimisedellytyksiään ja tarvittaessa hänen perhettään. Ryhmän tehtävänä on yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa selvittää tuen tarvetta, etsiä sopivia tukimuotoja ja järjestää tarvittava tuki. Perhettä ohjataan tarvittaessa palvelujen piiriin.²¹ Lasta ja nuorta koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa otetaan hänen ikänsä, kehitystasonsa ja henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti huomioon hänen toivomukset ja mielipiteet. Hänellä on oikeus kieltää huoltajansa osallistuminen häntä koskevaan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn ja tietojen saantiin, mikäli se ei ole hänen edun vastaista, ja vaikuttaa siihen kuka hänen yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmäänsä osallistuu. Luottamus on keskeinen edellytys sille, että monialainen asiantuntijaryhmä voi tukea oppilasta ja tarvittaessa hänen hoidosta ja huolenpidosta vastaavia tai muita läheisiä²².

Yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoaminen

Asiantuntijaryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan, se toteutetaan opiskelijan – ja tilanteen mukaan hänen huoltajansa tai muun läheisensä – tueksi²³. Monialaiseen asiantuntijaryhmään voivat kuulua koulun oppilashuoltoa toteuttavista henkilöistä: terveydenhoitaja, lääkäri, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja, opettaja/luokanvalvoja, koulunkäyntiavustaja ja erityisopettaja. Ryhmään voidaan kutsua psykiatrinen sairaanhoitaja, sosiaalipalveluiden tai perheneuvolan edustaja tai muita opiskeluhuollon yhteistyökumppaneita.

²¹ Perälä ym. (2015) Monialainen opiskeluhoolto ja sen johtaminen, 96.

²² Oppilashuoltolain soveltamisohje. Kuntaliitto 13/2015, 11-12.

²³ Oppilashuoltolain soveltamisohje. Kuntaliitto 13/2015, 11-12.

On tärkeää, että havaittuihin huoliin tartutaan ja ryhdytään kokoamaan ryhmää. Asiantuntijaryhmään kutsutut työntekijät ja mahdolliset läheiset kootaan vain oppilaalta, hänen huoltajaltaan tai hänen lailliselta edustajaltaan saadulla kirjallisella suostumuksella. Ryhmän koolle kutsujan tulee neuvotella oppilaan ja huoltajan kanssa palaveria valmisteltaessa käsiteltävistä asioista ja kutsuttavista henkilöistä. Olennaista on saada paikalle ne, jotka oppilaan kanssa työskentelevät ja joiden kanssa oppilaalla on toimiva suhde. Tilanteissa, joissa vanhemmilla on yhteishuoltajuus riittää toisen huoltajan antama suostumus. Tavoitteena on, että molemmat huoltajat kutsutaan ja he voivat osallistua oppilaan palaveriin.²⁴

Ryhmään osallistuvien on hyvä valmistella etukäteen tulevaa tapaamista, jotta tiedetään kuka alustaa ja vetää palaverin, kuka kirjaa. Suostumuslomakkeeseen kirjataan osallistujien nimet valmiiksi, kuten oppilaan ja/tai huoltajan kanssa on sovittu. Palaverin aluksi huoltaja ja oppilas allekirjoittavat suostumuslomakkeen. Asiakkaan asiasta keskustellaan vasta asiakkaan läsnä ollessa. Vastuuhenkilö kirjaa palaverimuistion ja huolehtii sen rekisteriin. Palaverimuistioon tarvittavat oppilaan henkilötiedot löytyvät koulun oppilasrekisteristä. Tämän lisäksi kuraattori ja terveydenhoitaja tekevät kirjaukset omiin potilas- ja asiakasasiakirjoihin. Tällä tavoin asiantuntijaryhmän työskentely on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Asiantuntijaryhmän palaverissa on tärkeää sopia, kuka ottaa vastuuta mistäkin oppilaan asian eteenpäin viemiseksi ja yleensä sovietaan myös seurannasta. Seurantapalaverissa on hyvä käydä läpi edellisessä asiantuntijaryhmässä sovitut asiat.

Oulaisissa yksilökohtaiseen oppilashuoltoon on laadittu suostumus- ja muistiolomakkeet (liitteenä). Kirjaaminen tapahtuu manuaalisesti niin kauan kunnes on mahdollista saada sähköinen järjestelmä yksilökohtaisen oppilashuollon tietojen käsittelyyn ja rekisteröintiin.

Oppilashuoltokertomus ja tietojen luovuttaminen

Asiakaskohtainen oppilashuoltokertomus rakentuu kokoontumisista tehdyistä kirjauksista, muistioista, jolla tuetaan jatkuvuutta. Opetuksen järjestäjä vastaa oppilashuoltorekisteriin tallennetuista salassa pidettävistä asiakirjoista. Toistaiseksi Oulaisissa on käytössä manuaalinen rekisteri (kansio) oppilashuollon muistioille. Rekisterille on kullakin koululla nimetty vastuukäyttäjä, joka yleensä on rehtori/koulunjohtaja. Sivullisille annettaessa oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, on asiakirjaan merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella niitä on luovutettu.

Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaista tietoa, jotka ovat välttämättömiä järjestettäessä ja toteutettaessa yksilökohtaista oppilashuoltoa²⁵. Tämän lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen järjestämiseen liittyvät välttämättömät tiedot²⁶.

²⁴ Oppilashuoltolain soveltamisohje. Kuntaliitto 13/2015, 12.

²⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23§

²⁶ Perusopetuslaki 40§ (1288/2013)

1.6 Oppilashuollon suunnitelmat

Opetussuunnitelma tulee oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa²⁷. Oppilaille järjestetään mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.²⁸ Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus²⁹*
- *paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta³⁰*
- *koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma³¹.*

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

1.6.1 Oppilashuolto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (2012) on yksi Oulaisten kaupungin strategisista asiakirjoista. Suunnitelman sisällöstä on määrätty lastensuojelulain 12 §:ssä ja oppilas ja opiskelijahuoltolain 12 §:ssä. Kaupunginvaltuusto hyväksyy suunnitelman ja se on huomioitava kaupungin talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee lastensuojelulain 12 § mukaan sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

²⁷ Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

²⁸ Perusopetuslaki 47 a § 1 ja 3 mom. (1267/2013)

²⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

³⁰ Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

³¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

Oppilashuollosta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan tulee kirjata oppilas- ja opiskelija-huoltolain 12 § mukaan:

1. Opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;
2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta;
3. toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea;
4. tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista.

Oulaisten kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaan lasten hyvinvointi on koko kunnan laaja-alainen tehtäväkokonaisuus. "Kunnan kaikkien toimijoiden yhteisvastuullisuudella, varhaisella tuella ja puuttumisella havaittuihin ongelmakohtiin jo peruspalveluissa pystytään vähentämään lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta. Samalla tuetaan ja turvataan lasten ja nuorten hyvää ja onnellista lapsuutta". Oppilashuolto toimii osana tätä kokonaisuutta. Jatkossa oppilashuollon ohjausryhmä toimii linkkinä sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimen sekä koulujen välillä. Se mahdollistaa ja luo rakenteita tiiviimmälle yhteistyölle lasten ja perheiden palveluissa, sekä mahdollistaa paremmin yhteyden oppilashuollosta taloussuunnitelmista ja päätöksenteosta vastaaviin tahoihin.

1.6.2 Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa kouluissa. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti.

Oulaisten perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet

- edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia
- siirtää painopistettä yksilökohtaisesta työstä yhteisölliseen työhön
- turvata varhainen tuki sitä tarvitseville. Riittävän tuen kautta ehkäistään ongelmien syvenemistä ja lastensuojelun tarvetta
- vahvistaa oppilashuoltoa toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä suunnitelmallisuuden, toteuttamisen ja arvioinnin kautta
- tuoda oppilashuoltoa näkyväksi oppilaille ja huoltajille ja turvata oppilashuollon palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu

Oulaisissa oppilashuoltoa toteutetaan sivistyspalvelujen ja perusturvan monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.

Oulaisten perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2016) todetaan, että Oulaisten kaupungin oppilashuolto järjestetään erillisen oppilashuollon ohjauskirjan mukaisesti.

Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa viitataan oppilashuollon ohjauskirjaan yhteisissä asioissa. Rakenne kunkin koulun koulukohtaiseen oppilashuollon suunnitelmaan tulee opetussuunnitelman perusteista (2014), ohjauskirjan luvun 1.6.3 mukaisesti. Oppilashuollon ohjauskirjassa kuvataan perusopetuksen koulujen oppilashuollon käytännöt. Jos koululla on jossakin asiassa omia käytänteitä, ne kuvataan ja perustellaan. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatii kunkin koulun koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma tarkistetaan elokuussa tulevaa lukuvuotta varten ja toukokuussa koulukohtainen oppilashuoltoryhmä käy arviointikeskustelun lukuvuoden aikaisesta oppilashuollon toiminnasta ja nostaa esille kehittämistarpeita. Oppilashuollon ohjauskirjasta tiedotetaan henkilökuntaa, he tutustuvat ja sitoutuvat sen toimintakäytäntöihin.

1.6.3 Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma³²

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman koulun yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa³³.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut³⁴

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

³² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

³³ Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

³⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 1-kohta

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan koulu yhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä koulussa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö
- oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, koulu yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat³⁵

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat koulu yhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- yhteistyö ja käytännöt koulu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- järjestyssäännöt
- poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä³⁶

³⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

³⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Suunnitelmassa kuvataan:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa,*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma³⁷. Suunnitelmassa kuvataan:

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*
- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen³⁸

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- *yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi.*

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa*
- *oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa*
- *yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä*

³⁷ Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

³⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

- oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys
- yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa³⁹

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiksi. Suunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen⁴⁰

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista⁴¹.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi⁴². Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta⁴³.

Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman tulee vastata siihen, mitä ovat yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamistavat, ja miten oppilashuollon eri palvelut ja monialaisen asiantuntijaryhmän tuki järjestetään, ja miten palvelut ovat oppilaiden saatavilla. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma on oma erillinen asiakirjansa. Se laaditaan koulun tarpeita ja toimintaa vastaavaksi. Opetuksen järjestäjä vastaa, että opetussuunnitelmien perusteiden mukainen oppilashuoltosuunnitelma toteutuu.⁴⁴

³⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

⁴⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

⁴¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 4 mom.

⁴² Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

⁴³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

⁴⁴ Oppilashuoltolain soveltamisohje. Kuntaliitto 13/2015.

Koulukohtaiset oppilashuoltosuunnitelmat laaditaan rehtorin/koulunjohtajan ohjeistamana. Yläkoulu ja Juho Oksan koulu laativat omat koulukohtaiset oppilashuollon suunnitelmansa, pienten koulujen on mahdollista tehdä suunnitelmiaan yhteistyössä, mutta koulukohtaiset erot ja kunkin koulun erityispiirteet on huomioitava suunnitelman laatimisessa. Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma toimii parhaiten työvälineenä, kun sitä päivitetään muutosten osalta (esim. tarpeet ja palvelut) ja käytetään lukuvuosisuunnitelman ja esimerkiksi vuosikellon ohella. Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan kirjataan koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän keräämää tietoa, esimerkiksi yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien ja yksilöllisten oppilashuoltoryhmien kokoontumisten lukumäärät, kouluterveyskyselyn ja kiusaamiskyselyjen tulokset. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisessa kuullaan oppilaskunnan jäseniä ja pihapiiriä. Suunnitelmat hyväksytään lukuvuosittain sivistyslautakunnassa.

1.7 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta, ja esteettömyydestä.⁴⁵ Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä⁴⁶. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön⁴⁷. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ja kiireetön ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestys säännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä⁴⁸. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.⁴⁹

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö

⁴⁵Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 § 1 mom.

⁴⁶ Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

⁴⁷ Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

⁴⁸ Perusopetuslaki 29 § 4 ja 5 mom. (1267/2013)

⁴⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa⁵⁰. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvaluutta koskevat toimintatavat. Poissaolojen seurannasta määritetään tarkemmin koulujen järjestyssäännöissä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 4 §:n mukaan yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskelu ympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki oppilashuollon toimijat. Kaikkien oppilaiden kanssa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu koulun hyvinvoinnista.⁵¹

Yhteisöllinen oppilashuolto on ennaltaehkäisevää työtä ja koulun ilmapiiri on tärkeä lasten ja nuorten hyvinvointitekijä. Koulun myönteinen tunne- ja vuorovaikutusilmapiiri on lapsille hyvän mielenterveyden alusta. Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan mitä menetelmiä koulussa on käytössä yhteisöllisen oppilashuollon tavoitteiden saavuttamiseksi. Tu- kemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan edistää koko koulu yhteisön hyvinvointia. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voi opettaa ja niiden edistäminen voidaan ottaa huomioon koulun työtavoissa.⁵² Esim. KiVa-koulu -menetelmä on Oulaisten perusopetuksen kouluissa menetelmistä laajimmin käytetty ja siihen kuuluvien oppituntien pitämiseen sitoudutaan.

Koulu yhteisön hyvinvointia tukevia toimia suunniteltaessa huomioidaan oppilaiden ja työntekijöiden psykososiaalinen hyvinvointi, ehkäisevä päihdetyö sekä liikunnan ja terveellisten ruokailutottumusten edistäminen. Opetuksessa ja oppilashuollon toimissa otetaan huomioon turvallisen ja mielekkään oppimisen näkökulma, siten että oppilailla jää riittävästi aikaa lepoon ja virkistykseen. Työ rytmitetään niin, että se on tarkoituksenmukaista sekä oppimisen että mielekkään työskentelyn kannalta⁵³. Oppilaiden motivaation ylläpitäminen on opiskelutavoitteiden saavuttamiseksi ensisijaista.

⁵⁰ Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

⁵¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4§

⁵² Hietanen-Peltola ym. (2015). Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, 32.

⁵³ http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/tyoajat_ja_toimintakulttuuri, 15.6.2017

1.7.1 Terve ja turvallinen kouluympäristö

Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastaminen⁵⁴ tulee toteuttaa kouluissa kolmen vuoden välein. Kouluympäristön tarkastamisessa kiinnitetään huomiota koulun terveellisyyteen, turvallisuuteen sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämiseen, huomioiden muun muassa koulun vallitsevan tunnelmaston ja ilmapiirin. Tarkastuksen suunnitteluvaiheessa tehdään yhteistyötä tarkastukseen osallistuvien kanssa. Tarkastukseen tulee suunnitella ja koota kouluympäristön ja -yhteisön tarkastamisen toteuttamiseksi eri viranomaiset ja muut tahot, kuten työyhteisön edustajat, oppilaat, henkilöstön työterveyshuolto ja työsuojelu. Kouluterveydenhuollon edustajat vastaavat siitä, että tarkastuksiin liittyvät velvoitteet otetaan esiin ja käsitellään oppilashuollon ohjausryhmässä. Oppilashuollon ohjausryhmä sopii tarkastusten toteuttamisesta yhteistyötahojen kanssa ja tekee paikalliset linjaukset tarkastusten toteuttamisen käytänteistä ja työnjaoista. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän, rehtorin sekä kouluterveydenhuollon tarkastukseen liittyvät tehtävät ja työnjako sovitaan ohjausryhmätasolla. Koulukohtaisella oppilashuoltoryhmällä on tärkeä rooli oppilaitoksen tarkastuksen toteuttamisesta koulun yhteisöllisestä oppilashuollosta vastaavana toimijana.⁵⁵

Tarkastuksen tavoitteena on, että se toteutetaan yhdenmukaisesti eri kouluissa kunnan alueella. Oulaisissa tarkastukset toteutetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistuksen mukaisesti.

1.7.2 Oppilaiden ja vanhempien osallisuus

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma: yhteistyö, oppilaiden osallisuus, kodin ja koulun yhteistyö.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on kouluyhteisössä tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.

Jokaisella Oulaisten perusopetuksen koululla järjestetään oppilaskuntatoimintaa. Oppilaat valitsevat keskuudestaan edustajansa toimielimeen, kuten hallitukseen. Opettajat voivat toimia tämän koordinoijina. Oppilaskunnan tavoitteena on lisätä oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kiinnostusta oman koulun asioihin. Oppilaskunta voi järjestää erilaisia tapahtumia. Yhtenä väylänä oppilaskunnalla oppilaiden äänen kuulumiselle on yhteys koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään. Oppilaiden arkeen vaikuttavia asioita käsiteltäessä, annetaan oppilaskunnalle mahdollisuus lausua mielipide. Aikuisten tehdessä lasten elämään vaikuttavia päätöksiä, heidän täytyy aina selvittää, mikä on lasten kannalta parasta⁵⁶.

Ks. Oppilashuollon ohjauskirja, oppilaskunta, luku 3.6.

Huoltajien osallisuutta ja kuulluksi tulemisen kokemusta vahvistetaan. Vanhemmista muodostetaan koulun toimintaa tukeva ryhmä. Tämä voi olla "Pihapiiri" tai muu vastaava vanhemmista koostuva ryhmä tai yhdistys. Ryhmän jäsenet valitaan koulukohtaisesti, koulujen yhteisiksi tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Vanhempien osallisuutta vahvistetaan ryhmän toimin-

⁵⁴ Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010.

⁵⁵ Hietanen-Peltola ym. (2015). Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, 9-14.

⁵⁶ YK:n lasten oikeuksien yleissopimus

nan kehittämisellä. Koulun ja huoltajien yhdessä tekemisen kulttuuria pyritään lisäämään vanhempainiltojen sekä erilaisten projektien ja tapahtumien myötä. Yhteisiä projekteja voivat olla esimerkiksi luokkaretket ja leirikoulut.

Koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa kuullaan sekä oppilaiden edustajia oppilaskunnassa että huoltajia Pihapiirissä.

Vanhempien osallisuutta vahvistetaan hyödyntämällä monenlaisia yhteydenpitokanavia, joita voivat olla viestit koulun käyttämällä sähköisellä alustalla, esimerkiksi Wilmassa, puhelut ja tekstiviestit tai kirjeet ja tiedotteet.

1.7.3 Koulunkäynnin nivelvaiheet

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016. Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö Oulaisissa.

Tiedonsiirto oppilaan koulunkäynnin nivelvaiheissa tulee varmistaa. Nivelvaiheita ovat esikoulusta ensimmäiselle luokalle, toiselta kolmannelle, kuudennelta seitsemännelle sekä yhdeksänneltä luokalta jatko-opintoihin siirtyminen. Tiedonsiirrosta huolehditaan myös aina opettajan tai luokanvalvojan vaihtuessa. Koulunjohtajat vastaavat tietojen siirtymisestä siirtymävaiheissa esiopetuksesta alakouluun ja alakoululta yläkouluun. Opettaja tai luokanvalvoja vastaa tiedon siirtymisestä opettajan tai luokanvalvojan vaihtuessa.

Oppilashuollon työntekijät ovat mukana nivelvaiheiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Uusien oppilaiden (ensimmäisen ja seitsemännen luokan aloittaneiden) ryhmäytyminen voidaan toteuttaa koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen, kuten nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa. Oppilashuollon työntekijät vierailevat alkuopetusluokissa sekä yläkouluun siirtyneiden oppilaiden luokissa koulun alettua, jotta he tulevat lapsille tutuksi, ja myös itse oppivat tuntemaan uudet oppilaat.

1.7.4 Koulun toimintakulttuuri

Yhteisöllisen oppilashuollon tavoitteet muodostuvat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) mainituista yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuurin osa-alueista. Oppilashuollon ohjauskirjassa tuodaan esille toimintakulttuuriin vaikuttavia tekijöitä, jotta koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa voidaan kuvata toimet tavoitteisiin pääsemiseksi.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

- kannustaminen
- dialogi
- tavoitteiden pohdinta, työn arviointi, kiireettömyys
- palaute
- johtaminen
- yhdessä ja toinen toisilta oppiminen
- tutkiminen, kokeileminen, innostuminen, onnistuminen
- rohkaisu
- vahvuuksien löytämisessä ja hyödyntämisessä tukeminen
- myönteinen ja realistinen käsitys itsestä
- fyysinen aktiivisuus
- ponnistelu ja työn loppuunsaattaminen

Hyvinvointi ja turvallinen arki

- hyvinvointi ja turvallisuus luovat edellytykset oppimiselle
- yksilöllisyys, tasa-arvo, yhteisön tarpeet
- koulun joustavat käytännöt
- liikkuminen ja yhteistoiminta ja mielen hyvinvoinnin edistäminen
- yhteisöllinen oppilashuolto
- ohjaus ja tuki
- hyväntahtoisuus ja kärsivällisyys
- kiusaamista, väkivaltaa, rasismia ja syrjintää ei hyväksytä
- epäasialliseen käytökseen puututaan
- kouluarjen ennakoitavuus ja kiireettömyys
- kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus
- rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet, ympäristön viihtyisyys työrauhaa edistämässä

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

- vuorovaikutus, yhteistyö, monipuolinen työskentely
- oppiva yhteisö
- eri työtapojen ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen
- projektimainen työskentely, kokonaisuuksien opiskelu ja yhteistyö
- koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö ja vuorovaikutus koulun ulkopuolelle
- yhdessä tekeminen

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

- kotikansainvälisyys
- yksilöiden ja ryhmien välinen ymmärrys ja kunnioitus sekä vastuullinen toiminta
- oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin

- monikielisyys
- kielitietoinen yhteisö

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

- osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri
- oppilaiden osallistuminen toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin
- oppilaiden kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemus
- oppilaskuntatoiminta
- tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö, kestävän kehityksen toiminnat
- yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa
- yhteydet eri maissa toimiviin kouluihin

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

- yhteisön jäsenten yhdenvertainen kohtaaminen ja kohtelu
- Perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaaminen kaikille sekä yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen
- sukupuolten tasa-arvo
- oppilaiden omien mahdollisuuksien tunnistaminen
- inhimillisen moniarvoisuuden arvostaminen

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

- kestävä elämäntavan välttämättömyys
- vastuullinen suhtautuminen ympäristöön
- toivo hyvästä tulevaisuudesta
- vastuullisuus yhteisön jäsenenä

1.8 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa⁵⁷. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeitä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen⁵⁸. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä

⁵⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 1 mom.

⁵⁸ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

koskevista toimenpiteistä ja ratkaisuista hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökoh- taisten edellytystensä mukaisesti⁵⁹. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellis- ta. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huolta- jan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppi- lashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.⁶⁰ Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta⁶¹.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuolto- kertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja to- teuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajär- jestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:⁶²

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoi- met
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunni- telma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu⁶³.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tal- lennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salas- sa pidettäviä.⁶⁴

⁵⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

⁶⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 1 ja 2 mom.

⁶¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

⁶² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 ja 4 mom.

⁶³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 5 mom.

⁶⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.⁶⁵

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on sallassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi⁶⁶. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot⁶⁷. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta⁶⁸. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan sallassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.⁶⁹

Ks. oppilashuollon ohjauskirja, monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä), luku 1.5.3.

Oppilaan itsenäinen asema

Koska oppilashuollon palvelut ovat vapaaehtoisia, on oppilaalla yksilökohtaisessa oppilashuollossa ikänsä ja kehitystasonsa mukainen itsenäinen asema. Painavasta syystä oppilas voi kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta oppilashuoltoaan koskevan asian käsittelyyn, tai antamasta tälle asiaansa koskevia tietoja. Edellytyksenä tälle on, ettei se ole oppilaan oman edun vastaista. Arvion tästä tekee aina sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Myös käsiteltävän asian laatu vaikuttaa oppilaan itsenäiseen päätösvaltaan. Lain mukaan on toimittava aina oppilaan edun mukaisesti.⁷⁰

⁶⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaali- huollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

⁶⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.

⁶⁷ Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

⁶⁸ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 3 mom.

⁶⁹ Perusopetuslaki 1288/2013 40 § 4 mom.

⁷⁰ Kuntaliitto, oppilashuollon soveltamisohje 13/2015

1.9 Oppilashuollon palvelut

Oulaisten perusopetuksen oppilashuollon palvelut:

- Kouluterveydenhuolto – terveydenhoitajan ja lääkärin palvelut
- Suun terveydenhuolto – suuhygienistin, hammashoitajan ja hammaslääkärin palvelut
- Kuraattoripalvelut

1.9.1 Kouluterveydenhuollon palvelut

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) sisältää kouluterveydenhuoltoa koskevat perussäännökset. Lain 16 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kouluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta antavien koulujen oppilaille. Kouluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Heidän työhönsä kuuluu yhteistyön tekeminen muun oppilashuollon, opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen ja huoltajien kanssa.

Kouluterveydenhoitajan päätehtävänä on kokonaisvaltainen lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen seuranta ja edistäminen. Terveydenhoitajien työ on ensisijaisesti toteuttaa laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaisten terveystarkastukset yhteistyössä koululääkärin kanssa. Terveystarkastuksista koottavat yhteenvedot tuottavat tietoa yhteisölliseen oppilashuoltoon.

Terveydenhoitajalle ohjaututaan, kun oppilas tai hänen huoltajansa haluaa keskustella:

- kasvamisesta, kehityksestä ja murrosiästä
- ravitsemukseen ja syömiseen liittyvistä asioista
- lepoon, uneen ja liikuntaan liittyvistä asioista
- toistuvasta sairastelusta
- oppilaan päihteidenkäytöstä
- seurusteluun ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista tai tarvitsee ehkäisyneuvontaa
- kun tarvitsee apua pitkäaikaissairauden hoidon ja koulunkäynnin/opiskelun yhteensovittamisessa
- kun jaksaminen huolestuttaa
- kun tarvitsee neuvoa terveystarkastusten käytöstä
- ajanvarauksella pieniin hoitotoimenpiteisiin
- koulussa äkillisesti sairastuessa, koulutapaturman sattuessa

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 17 §:n mukaan oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Terveydenhuoltolain 51 §:n mukaan kunnan on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden terveyskeskukseen tai muuhun terveydenhuollon toimintayksikköön.

Oppilasta on tärkeää ohjata käyttämään kouluterveydenhuollon palveluja tarpeensa mukaisesti. Terveystarkastusten liittyvistä, sekä fyysisistä että psyykkisistä huolista, oppilaan voi ohjata terveydenhoitajan vastaanotolle muun muassa monialainen asiantuntijaryhmä, oppilashuollon työntekijä, opetushenkilöstö tai sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset. Tarvittaessa terveydenhoitaja ohjaa oppi-

laan lääkärille tai muihin terveysterveyspalveluihin. Kiireelliset asiat voivat vaatia välitöntä puuttumista. Tärkeintä on, että oppilas saa viivytyksettä tarvitsemansa avun oppilashuollon palveluista.

Oulaisissa kouluterveydenhuollon palveluista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille muun muassa vanhempainilloissa sekä ryhmäytymispäivissä. Yhteystiedot löytyvät koulujen omilta nettisivuilta, koulujen käyttämällä sähköisellä alustalla, kuten Wilmassa sekä kaupungin yhteystiedoista. Terveystarkastajilla on suunnitellut ajankohdat, jolloin oppilailla on mahdollisuus tulla vastaanotolle ilman ajanvarausta. Huoltajilla sekä oppilailla on mahdollisuus ottaa yhteyttä terveydenhoitajiin päivittäin joko puhelimitse tai esimerkiksi Wilman kautta.

Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät:

1. Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein. – Koulu ympäristöä koskevat tarkastukset tulisi tehdä joka kolmas vuosi yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken.
2. Vuosiluokittain oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraminen ja edistäminen. – Oulaisten perusopetuksen kouluissa lasten ja nuorten määräaikaista terveystarkastuksista vastaa terveydenhoitaja vuosittain. Terveystarkastuksessa selvitetään tarkastettavan ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan kasvua, kehitystä ja hyvinvointia haastattelulla, kliinisillä tutkimuksilla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. Tarkastettavien toivomukset ja mielipiteet selvitetään ja otetaan huomioon kehitystason edellyttämällä tavalla. Kouluille on nimetty omat terveydenhoitajat. Terveydenhoitajan ollessa koululla, hänen vastaanotolle pääsee ilman ajanvarausta etukäteen ilmoitettuna ajankohtina. Muina aikoina terveydenhoitajan tavoittaa puhelimitse, esimerkiksi Wilman kautta tai sähköpostitse.

Laajat terveystarkastukset toteutetaan terveydenhoitajan ja lääkärin yhteistyönä vuosiluokilla 1, 5 ja 8. Laajassa terveystarkastuksessa terveydenhoitaja ja lääkäri selvittävät vanhempien ja koko perheen hyvinvointia haastattelemalla ja kyselylomakkeen avulla. Laajoihin terveystarkastuksiin kutsutaan mukaan oppilaiden huoltajat. Opettajan arvio oppilaan koulussa selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa kysytään huoltajan kirjallisella suostumuksella, joka sisällytetään laajoihin terveystarkastuksiin.

Koululääkärin vastaanotolle ohjaututaan terveydenhoitajan kautta. Lääkärin palvelut Juho Oksan koululla kuuluvat sekä ala- että yläkoulun oppilaille. Kiireellisissä tapauksissa oppilaat ohjautuvat terveyskeskukseen lääkärinvastaanotolle. Terveydenhoitajilla on muina aikoina lääkärin konsultaatiomahdollisuus.

Esiopetuksessa olevien lasten määräaikaista terveystarkastukset tehdään lastenneuvolas- sa terveydenhoitajan vastaanotolla. Tarvittaessa terveydenhoitaja ohjaa lapsen psykologille tarkempaa kouluvalmiuden arviointia varten.

3. Oppilaan vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen. – Ensisijainen vastuu lapsesta on vanhemmilla ja huoltajilla. Koulussa tuetaan käytettävissä olevin keinoin huol-

tajia heidän kasvatustyössään. Vanhemmat voivat osallistua oppilaan yksilöllisiin kontrollikäynteihin sekä määräaikaisiin terveystarkastuksiin. Vanhemmat kutsutaan mukaan laajoihin terveystarkastuksiin.

4. Oppilaan suun terveydenhuolto, johon sisältyvät suun terveystarkastukset vähintään kolme kertaa ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti. – Suun terveystarkastuksissa selvitetään suun terveydentila, sen kehitys ja hoidon tarve ja tehdään tarvittaessa henkilökohtainen terveystuunnitelma. Kouluissa pyritään järjestämään oppilaille hammasterveysneuvontatunti. Viime vuosina ryhmäneuvontatilaisuuksia on vähennetty ja siirretty yksilökohtaiseen hammasterveysneuvontaan suuhygienistin ja hammashoitajan vastaanotoilla.

Suun tarkastuksia tehdään 1., 5., ja 8.lk:n oppilaille, muille on sovittu yksilöllinen tarkastusväli, joka voi olla ½-3 vuotta. Hammasterveydellisiin riskiryhmiin kuuluvat käyvät useammin. Hoito on nykyisen asetuksen mukaan maksutonta alle 18-vuotiailta.

5. Oppilaan terveydentilaan liittyvän erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen. Pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa, tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen. – Nämä arvioidaan terveystarkastuksien ja terveysneuvonnan yhteydessä. Terveystilaan liittyvä erityisen tuen tarve on selvitettävä, jos oppilaan, hänen perheensä tai ympäristönsä tekijät vaarantavat oppilaan tervettä kasvua tai kehitystä. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä lapsen/nuoren ja tarvittaessa hänen perheensä kanssa. Suunnitelman toteutumista tulee seurata ja arvioida. Moniammatillista yhteistyötä tarvitaan tuen tarpeen arvioimiseen ja järjestämiseen.⁷¹
6. Oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset. – Tarpeelliset erikoistutkimukset arvioidaan yksilökohtaisesti kouluterveydenhuollossa ja tarvittaessa ohjataan erikoislääkärille. Näihin sisältyy esimerkiksi asianomaisen alan erikoislääkärin tekemä näön tai kuulon tutkimus, lasten- tai nuorisopsykiatriin tekemä tutkimus mielen-terveyden selvittämiseksi ja psykologin tekemä tutkimus. Oulaisissa perusopetuksen aikana oppilas voi käydä yhden kerran optikon/silmälääkärin näöntutkimuksessa terveyskeskuksen kustantamana.

Psykologille ohjaututaan terveydenhoitajan, kuraattorin, erityisopettajan sekä oppilaanohjaajan kautta. Seksuaaliterveyden edistämistä tukevat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisyneuvola.

⁷¹ Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011 13 §.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan sairauden tai lääkityksen järjestämisestä sovitaan koulussa monialaisesti ja tapauskohtaisesti yhdessä huoltajien, oppilaan, kouluterveydenhuollon, koulun henkilöstön ja hoitavan tahon kanssa suullisesti tai kirjallisesti.

Terveydenhoitaja selvittää lukuvuoden alkaessa uusilta ja lukuvuoden aikana kouluun siirtyviltä oppilailta erityisruokavalion tarpeellisuuden kirjallisesti. Terveydenhoitaja varmistaa huoltajalta/oppilaalta erityisruokavalion tarpeellisuuden jatkumisen kunkin lukuvuoden alussa. Tiedot oppilaiden erityisruokavalioista terveydenhoitaja toimittaa ruokahuollosta vastaavalle henkilökunnalle. Huoltajien/oppilaiden vastuulla on ilmoittaa viipymättä terveydenhoitajalle erityisruokavalioon tulevista muutoksista. Terveystarkastusten yhteydessä sekä tarvittaessa huomioidaan allergiat sekä erityisruokavalion tarpeellisuus.

1.9.2 Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Oppilaitoksen sijaintikunta vastaa oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta⁷².

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan oppilashuollon psykologin ja kuraattorin antamaa koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla 1) edistetään kouluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä oppilaiden ja perheiden ja muiden läheisten kanssa; 2) tuetaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia⁷³. Koulujen kuraattorien tehtäviin sisältyy terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä oppimista ja koulunkäyntiä edistävää ja ongelmia ennaltaehkäisevää sekä korjaavaa työtä. Kuraattoritoiminta edistää oppilaiden psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, mielenterveyttä sekä luo edellytyksiä oppimistavoitteiden saavuttamiselle⁷⁴.

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain 7 § mukaan jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava sellaisen opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja, jolla on sosiaalityöntekijän kelpoisuus, sekä psykologin palveluja.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.⁷⁵

⁷² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9§

⁷³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 7§

⁷⁴ Laitinen (2015). Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, 77.

⁷⁵ Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 15§

Oppilashuollon psykologipalvelut

Oulaisissa psykologin palvelut järjestyvät toistaiseksi perheneuvolasta. Ammatinvalintaan ja oppimiseen liittyviä psykologisia testauksia yläkoululaisille tehdään ostopalveluna. Psykologille ohjaututaan terveydenhoitajan, kuraattorin sekä oppilaanohjaajan kautta.

Oppilashuollon kuraattoripalvelut

Oulaisten perusopetuksen kouluissa työskentelee kaksi kuraattoria nimikkeillä kuraattori ja vastaava kuraattori⁷⁶. Kullakin perusopetuksen koululla ja kaikilla esikouluryhmillä on nimetty kuraattori, joka ensisijaisesti hoitaa ryhmän ja koulun asioita. Oppilashuollon ohjauskirjassa käytetään kuraattori-nimikettä kuraattorin ja vastaavan kuraattorin perustyötehtäviä kuvattaessa. Työtehtävien erot erotetaan tekstissä erilaisilla tehtävänimikkeillä.

Yhteisöllinen työ

Kuraattorit ovat osana kouluyhteisöä edistämässä oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä – yhteisöllistä oppilashuoltoa. Kuraattorit edistävät oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja koulun yhteistyötä.⁷⁷ He tekevät tiivistä yhteistyötä kouluyhteisöjen kanssa, työskentelevät osana koulukohtaisia oppilashuoltoryhmiä, ja siten osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Kuraattorit tiedottavat omasta työstään oppilaita, huoltajia ja koulujen henkilökuntaa, lisäksi vastaava kuraattori huomioi oppilashuollon kokonaisuuteen liittyvien käytänteiden ja muutosten tiedottamisen eri kouluille.

Jotta huomattaisiin oppilaiden tuen tarve mahdollisimman varhain ja tunnistettaisiin ongelma-kohtia, tulee yhteisölliseen työhön varata aikaa. On tärkeää, että voidaan työskennellä luokkaryhmien kanssa, (esimerkiksi oppitunnit tunne- ja kaveritaidoista, luokkien retki- ja teemapäivät, luokkaselvitykset ilmapiiri- ja kiusaamiskyselyin). Ikäluokkia voidaan seurata muun muassa ryhmätapaamisin, luokkahavainnoinnein ja kirjoitelmin. Kuraattori voi tarvittaessa toimia opetushenkilöstön ja kouluterveydenhuollon työntekijöiden yhteistyökumppanina oppiaineiden opetuksessa⁷⁸. Oppilasryhmille suunnatun yhteisöllisen työn kautta tavoitetaan suurempia oppilasmääriä ja pystytään vahvistamaan kaikkia oppilaita. Kuraattorityön painopistettä tulee siirtää yksilötyöstä yhteisölliseen työhön.

Kuraattorit tukevat oppilaita koulunkäynnin nivelvaiheissa. He osallistuvat tiedonsiirtopalaveriin, jotka järjestetään esikoulun ja kuudennen luokan kevätlukukaudella. Palavereissa siirretään oppilaan oppimisen kannalta välttämättömät tiedot uuteen kouluun. Koulupolun alussa kuraattori käy tutustumassa ensimmäisen luokan oppilaisiin oppituntia havainnoimalla tai osallistumalla ryhmäytymistyöhön. Kuraattori haastattelee kaikki kuudesluokkalaiset keväällä ennen yläkoulun luokkien muodostamista ja osallistuu syyslukukauden alettua seitsemännen luokan oppilaiden ryhmäytymiseen ja seuraa koulunkäynnin sujumista.

⁷⁶ Oulaisten HJK §135/2015 ja KHALL §357/2015

⁷⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4§.

⁷⁸ Laitinen (2015). Teoksessa terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, 78.

Yksilökohtainen työ

Kuraattorin tehtävä on osaltaan vastata yksilökohtaisen oppilashuollon toteutumisesta koulussa⁷⁹. Hän osallistuu tarvittaessa oppilaan asiassa koottuun monialaiseen asiantuntijaryhmään ja kirjaa tehdyn yksilökohtaisen työn kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaan ohjautuminen kuraattorille:

Oppilas voi ohjautua kuraattorille oppilaan oman, tai huoltajan yhteydenoton perusteella. Kuraattorin tuen piiriin voi ohjautua myös yksilökohtaisesta oppilashuoltoryhmästä tai jonkin muun tahon, esimerkiksi lastensuojelun suosituksesta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan koulun tai oppilashuollon työntekijän arvioidessa, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan oppilashuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, oppilaalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 § 1 mom. säädetyssä määräjassa. Myös koulun ulkopuolinen työntekijä, joka ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää oppilaan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin. Oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto tässä pykälässä säädetyistä yhteydenotosta, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Myös kuraattori itse voi havaita oppilaan tuen tarpeen ja tarjota oppilaalle ja perheelle tukitoimia.

Oppilaat tarvitsevat tukea muun muassa käyttäytymiseen, sosiaalisiin suhteisiin, perheeseen ja tunne-elämään liittyvien syiden vuoksi. Kuraattori laatii oppilaasta sosiaalisen selvityksen hänen ohjaututtua asiakkaaksi. Siinä selvitetään oppilaan kokonaistilannetta ja arvioidaan tuen tarvetta ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Tarkastellaan muun muassa koulunkäyntiä, kouluympäristöä, oppilaan henkilökohtaista toimintakykyä, vointia ja jaksamista, perhe- ja kotitilannetta, kaverisuhteita, harrastuksia, vapaa-ajanviettoa. Sosiaalisen selvityksen laatimisen jälkeen, oppilaan kuraattoriasiakkuus voidaan päättää, hänet voidaan ohjata muihin tukitoimiin tai hänen asiakkuuttaan voidaan jatkaa säännöllisin tukikäynnein. Yksilökohtainen kuraattorityö on oikea-aikaista ja laadukasta silloin, kun pienillä interventioilla saadaan aikaan muutoksia oppilaiden tilanteissa.

Jos oppilas muuttaa toiseen kuntaan tai siirtyy toisen opetuksen järjestäjän kouluun kuraattoriasiakkuuden ollessa avoinna, tulee oppilaalta ja tarvittaessa huoltajalta pyytää suostumus tietojen siirtämiseen tuen jatkumisen takaamiseksi.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Kuraattori on lähtökohtaisesti aina oppilaan asiassa yhteydessä huoltajiin. Joissakin asiakastilanteissa, erityisesti pienten oppilaiden kanssa, yhteistyö vanhemman kanssa on hyvin tiivistä. Kuraattori tukee vanhempia ja perheitä myös kasvatuksellisissa asioissa, mutta ohjaa heidät säännöllisen tuen tarpeessa esimerkiksi perheneuvolan palveluihin. Tarvittaessa kuraattori voi tehdä

⁷⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5§

kotikäyntejä. Kuraattori voi tiedottaa koteihin ajankohtaisista oppilashuollon asioista ja muusta kouluarjesta toteutettavasta kaikkia oppilaita koskevasta oppilashuollon toiminnasta, sekä tarvittaessa yleisesti ajankohtaisista lapsia ja nuoria koskevista asioista.

Niin kuraattoripalveluja kuin koko oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on kuitenkin otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan oppilashuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä oppilashuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja.⁸⁰

Kuraattorit ovat tavoitettavissa virka-aikana koulujen työpisteistä, puhelimitse, sähköpostilla ja koulujen käyttämän sähköisen alustan esimerkiksi Wilman kautta. Kuraattorit käyvät pienemmillä perusopetuksen kouluilla säännöllisesti ja esikouluryhmissä sovitusti.

Monialainen yhteistyö

Yhteistyö kouluyhteisöjen sisällä, henkilökunnan kanssa on tiivistä. Esimerkiksi opettajien ja koulunkäyntiavustajien kanssa voidaan käydä neuvotteluja ja konsultaatiokeskusteluja. Kuraattori kuuluu koulukohtaiseen oppilashuoltoryhmään. Hän on osa moniammatillista ryhmää, joka käsittelee oppimisen tuen asioita. Yhteistyötä tehdään jatkuvasti myös koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Nuorisotyön, Jelpiverkon, perheneuvolan ja mielenterveystoimiston psykiatristen sairaanhoitajien tai lastensuojelun tuen piiriin ohjataan oppilaita ja kuraattorit pitävät oppilaiden ja huoltajien kanssa sovitusti yhteyttä muihin perheen kanssa työskenteleviin tahoihin. Kuraattorit voivat tarvittaessa konsultoida esimerkiksi lastensuojelua, terveydenhuoltoa, erikoissairaanhoitoa ja poliisia.

Kehittämisen- ja suunnittelutyö

Kuraattorit osallistuvat koulun oppilashuoltotyön ja sen erilaisten toimintamallien kehittämiseen. Tämä tapahtuu Oulaisissa kuraattorin toimiessa osana koulukohtaisia oppilashuoltoryhmiä. Myös kriisityö ja kiusaamisen vastainen työ kuuluvat yhteisön hyvinvointityöhön⁸¹. Kuraattori kuuluu koulujensa moniammatilliseen kriisivalmiusryhmään. Oulaisissa on nimetty oppilashuollon ohjausryhmä⁸². Ohjausryhmä on oppilashuollon kokoonpano, jossa kehittäminen, suunnittelu- ja arviointityö korotustuvat.

⁸⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18§

⁸¹ Laitinen (2015) Teoksessa terveellinen turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, 78.

⁸² Oulaisten sivistyslautakunta 26.2.2015 §17

2 OPPILAAN MUU TUKI JA PALVELUT

2.1 Kerhotoiminta

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Koulun kerhotoiminta.

2.2 Aamu- ja iltapäivätoiminta

http://www.oulainen.fi/opetus_ja_koulutus/iltapaivatoiminta

2.3 Kodin ja koulun yhteistyö

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Kodin ja koulun yhteistyö.

3 KOULUYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS

3.1 Kouluruokailu

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Kouluruokailu.

Kouluruokailusta myös Oulaisten kaupungin nettisivuilla:
http://www.oulainen.fi/opetus_ja_koulutus/ruokapalvelu

Kouluikäisen hyvinvoinnin perustaa luovat hyvän ravitsemuksen lisäksi liikunta ja riittävä lepo. On vanhempien vastuulla huolehtia siitä, että kouluikäinen syö terveellisesti, nukkuu ja liikkuu.⁸³

3.2 Koulukuljetukset

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Koulumatkat ja koulukuljetukset.

Oulaisten kaupungin nettisivuilla on ohjeistus koulukuljetuksesta.
http://www.oulainen.fi/opetus_ja_koulutus/koulukuljetusohjeet

3.3 Vaaralliset työt koulussa

Valtioneuvosto on antanut asetuksen (475/2006) nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä. Asetuksen 2 § mukaan peruskoulun seitsemännestä luokasta lähtien oppilaat voivat iästään riippumatta opettajan johdolla ja välittömässä valvonnassa tehdä 4§ tarkoitettua työtä, jos se on opetuksen toteuttamiseksi välttämätöntä ja voidaan tehdä turvallisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että työvälineet ja suojaimet ovat nuorelle työntekijälle sopivat ja turvalliset käyttää.

Koulun tulee ilmoittaa 7-9 vuosiluokkien oppilaiden huoltajille vaarallisen työn tekemisestä ja sen perusteista.⁸⁴

⁸³ http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/hyvinvointi_ja_turvallisuus/kouluruokailu/kotiväki. 15.6.2017.

⁸⁴ Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä 475/2006 7§

3.4 Valvonta ja järjestyssäännöt

Jokaisen Oulaisten perusopetuksen koulun järjestyssäännöt on julkaistu koulun Wilma-tiedotteissa.

3.5 Kummi- ja tukioppilastoiminta

Koulun sosiaalinen ympäristö koostuu vuorovaikutussuhteista ja niiden tukemiseksi tulee etsiä keinoja. Oppilaita aktivoiva oppilasohjaajatoiminta pyritään vakiinnuttamaan osaksi koulun arkea. Tästä esimerkkejä ovat välkkäri-, kummioppilas-, tutori- ja tukioppilastoiminnat.

3.6 Oppilaskunnat

Ks. Oulaisten kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Yhteistyö, oppilaiden osallisuus.

Ks. Oppilashuollon ohjauskirja, oppilaiden ja vanhempien osallisuus, luku 1.7.2.

3.7 Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Oulaisten perusopetuksen kouluissa kiusaamiseen ja häirintään suhtaudutaan nollatoleranssilla. Kouluilla tehdään kiusaamista ehkäisevää työtä ja kiusaamistapauksiin puututaan. Kiusaamiskyselyt tehdään oppilaille lukukausittain.

Koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien osana tulee olla suunnitelma tai toimenpideohjelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Oulaisissa jokaisella koululla käytetään strukturoitua kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen mallia, esimerkiksi KiVa -koulumallia. Tähän kuuluu oppitunteja 1. ja 4. luokille, joiden hyötynä on tunne- ja empatiataitojen oppiminen.

Kun oppilaiden keskinäisen riidan ja sen aiheuttaneiden kiusaamiskokemusten katsotaan syntyneen tasa-arvoisessa suhteessa, tulee opettajan ensisijaisesti selvittää tilanne, olla yhteydessä huoltajiin ja sopia tilanteen seurannasta. Tilanteen pitkittyessä opettaja pyytää kuraattoria työpariksi ja oppilas voidaan ohjata oppilashuollon palveluihin. Seurannasta sopiminen on tärkeää, jotta oppilaiden väliset ristiriidat, ja sen myötä koettu kiusaaminen, saadaan loppumaan. Oppilaiden turvallisuuden takaamiseksi määritetään tarkemmin koulukohtaisissa oppilashuoltosuunnitelmissa kiusaamisen ja häirinnän vastaiset toimet.

Oulaisissa väkivaltaista tai aggressiivista käyttäytymistä ennaltaehkäistään vahvistamalla oppilaan hyvinvointia. Alakouluilla on käytössä toimintamalli lapsen käyttäytyessä väkivaltaisesti tai aggressiivisesti. Jos oppilasta on jouduttu koulupäivän aikana pitämään kiinni, täytetään kiinnipitolomake. Kiinnipitoon liittyviä asioita ennakoidaan ja niistä sovitaan huoltajien kanssa

moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä. Oppilaan kiinnipitämistä tulee välttää, hänen ja muiden oppilaiden tilanne pitäisi pystyä turvaamaan muilla keinoin. Henkilökohtaista ohjausta ja hoitoa tarvitsevat oppilaat ohjataan yksilökohtaisen oppilashuollon tuen piiriin.

Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen on tärkeä kansalaistaito ja osa monilukutaitoa kasvat-
taen lapsia muun muassa kriittiseen ajatteluun. Oppilashuollon näkökulmasta painottuu vastuul-
linen ja turvallinen tieto- ja viestintäteknologian käyttö. Vapaa-ajalla netissä ja somessa tapah-
tuva kiusaaminen heijastuu helposti kouluun. Koulussa esille tulleesta nettikiusaamisesta tiedo-
tetaan huoltajille ja heidän suostumuksellaan oppilashuollon työntekijät voivat tarvittaessa sel-
vittää tilanteita.

3.8 Työrauha

**Ks. Oulaisten perusopetuksen opetussuunnitelma (2016). Kasvatuskeskustelut ja kurinpi-
dollisten keinojen käyttö.**

Ks. koulujen järjestyssäännöt koulujen Wilman tiedotteissa.

4 KOULUNKÄYNNIN ERITYISTILANTEITA

4.1 Poissaolot

Koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan poissaolojen seuraamisen käytännöt, poissaoloista ilmoittaminen ja niihin puuttuminen. Oppilaiden runsaisiin poissaoloihin kiinnitetään huomiota, puututaan ja oppilaita tuetaan yhteisöllisesti ja yksilöllisesti opiskelumotivaation saavuttamiseen ja ylläpitämiseen. Koulupudokkaiden tukemiseksi tarvitaan uusia keinoja ja tiivistä yhteistyötä koulun, sosiaali- ja terveystalveluiden sekä nuorisotyön kanssa.

4.2 Tupakointi ja päihteiden käyttö

Tupakointi on kielletty kaikkien rakennusten sisätiloissa, jotka ovat asiakkaiden ja työntekijöiden käytettävissä ja päiväkotien, esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutuksen ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa. Savutonta tupakkatuotetta ei saa käyttää päiväkotien, esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa.⁸⁵

Tupakkatuotteista koulussa kiinni jääneet ohjataan kasvatuskeskusteluun terveydenhoitajalle ja asiasta ilmoitetaan huoltajille. Kuutosluokkalaisia varten nuorisotyö ja seurakunta ovat kehittäneet Päihteettömät kuutoset (6P) toimintaa. Seurakunta ja nuorisotyö järjestävät myös yläkoululla erilaisia ehkäisevän päihdetyön tapahtumia, kuten päihdelabyrintti. A-klinikka järjestää päihdekyselyitä yläkoulukäisille.

Kielletyt aineet ja vaaralliset esineet

Oulaisten perusopetuksen koulujen järjestyssääntöjen (2017) mukaan vaarallisten, epäterveellisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuominen kouluun on kiellettyä. Näihin aineisiin ja esineisiin lukeutuvat energijuomat, alkoholi, tupakkalain tarkoittamat tupakka ja tupakkatuotteet, huumausainelain tarkoittamat huumausaineet, veitset, ampuma-aseet, voimakkaat laserosoittimet sekä vastaavat esineet ja aineet.

⁸⁵ Tupakkalaki 549/2016 §7

4.3 Toiminta äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa

Tapaturmat

Koulupäivän aikaisista tapaturmista järjestetään oppilaalle ensiapu ja aina ilmoitetaan kotiin. Jos toinen oppilas on vahingoittanut toista, tulee mahdolliset vammat käydä näyttämässä terveydenhoitajalle tai lääkärille ja toimittava tilanteen velvoittamalla tavalla (lastensuojeluilmoitus).

Kun koulupäivän aikana tapahtuu tapaturma, tekee tapaturmailmoituksen se aikuinen, joka on tilanteen nähnyt.

Kouluyhteisöjen turvallisuudesta määritetään tarkemmin koulukohtaisissa pelastussuunnitelmissa sekä turvallisuussuunnitelmissa.

Henkilökunta kääntyy tapaturmien kohdalla terveyskeskuksen tai työterveyshuollon puoleen.

Äkilliset kriisi- uhka- ja vaaratilanteet

Ks. koulun kriisiopas, Oulaisten kaupunki, sivistystoimi (2013).

4.4 Yhteydenotto sosiaalityöhön, lastensuojeluilmoitus

Perusturvapalvelujen sosiaalityöstä voidaan pyytää tukea kutsumalla sosiaalityöntekijää mukaan oppilaan monialaiseen asiantuntijaryhmään oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksella. Sosiaalityöhön voidaan ottaa yhteyttä sosiaalihuoltolain nojalla tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehdään lastensuojeluilmoitus. Suositeltavaa on, näissä tilanteissa konsultoitaisiin koulun kuraattoria, ennen ilmoituksen tekemistä, mikäli kyseessä ei ole kiireellinen välittömästi hoidettava asia. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä puhelimitse sosiaalityöntekijälle tai lomakkeella. Lomake on saatavissa osoitteesta:

https://www.thl.fi/documents/647345/1832704/Lastensuojeluilmoitus_ilmoitusosa.pdf/0586b661-649d-4b43-baec-03ebd1f4cf80

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

35 § Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Jos terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, sosiaalikirurgin, taikka sosiaalitoimen, opetustoimen, liikuntatoimen, lasten päivähoidon, pelastuslaitoksen, Hätäkeskuslaitoksen, Tullin, poliisin, Rikosseuraamuslaitoksen, työ- ja elinkeinoviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen tai ulosottoviranomaisen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve

on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.

Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä. Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä ilmoituksen häntä koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Jos ilmoitusvelvollinen henkilö on ottanut viipymättä yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen siten kuin 1-3 momentissa säädetään ja ilmoittanut yhteydenoton syyt, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta.

Lastensuojelulaki 417/2007

25 § Ilmoitusvelvollisuus

Jonkin seuraavista tahoista palveluksessa tai luottamustoimessa oleva, vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä:

Sosiaali- ja terveydenhuolto tai lasten päivähoito; opetustoimi; nuorisotoimi; poliisitoimi; Rikosseuraamuslaitos; palo- ja pelastustoimi; sosiaalipalvelujen, lasten päivähoiton tai terveydenhuollon palvelujen tuottaja; opetuksen tai koulutuksen järjestäjä; seurakunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta; kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain tarkoitettu vastaanottokeskus tai järjestelykeskus; hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö; koululaisten aamu- tai iltapäivätoimintaa harjoittava yksikkö; Tulli; rajavartiolaitos; ulosottoviranomainen; Kansaneläkelaitos. Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu:

- 1) rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko; tai
- 2) sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Sen estämättä, mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, on voimassa, mitä rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvästä salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään tai määrätään.

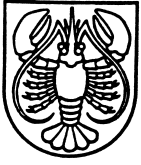
25 a § Yhteydenotto sosiaaliin tuen tarpeen arvioimiseksi

Edellä 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä sosiaaliin 35 §:n mukaisena yhteydenottona tuen tarpeen arvioimiseksi edellyttäen, että:

1) yhteydenotto tehdään viipymättä; ja

2) yhteydenoton yhteydessä 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt.

LIITE 1

OULAISTEN KAUPUNKI

Sivistystoimi

Yksilökohtainen oppilashuolto

SUOSTUMUS OPPILAAAN ASIAN KÄSITTELYYN MONIALAISISSA ASIANTUNTIJARYHMÄSSÄ

(Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 19 §)

Annan suostumukseni asiani / lapseni asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Oppilas, koulu ja luokka: _____

Asia: _____

Ryhmän kokoontumisen ajankohta: _____

Monialaisen asiantuntijaryhmän osallistujat:

Oulainen _____

Oppilaan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Palaveri ei toteutunut. Päiväys ja perustelu: _____

OULAISTEN KAUPUNKI

Sivistystoimi

Yksilökohtainen oppilashuolto

1/2

Muistio oppilaan asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä

Nimi:

Henkilötunnus:

Kotikunta:

Osoite:

Huoltajien nimet ja yhteystiedot:

Kokouksen aika ja paikka:

Kokoukseen osallistuneet henkilöt ja asema:

Asian vireillepanija:

Kokouksen aihe:

2/2

2/2

Oppilaan tilanteen selvittämiseksi toteutetut toimenpiteet (arviot, tutkimukset, selvitykset) sekä yhteistyö eri tahojen kanssa (tukitoimet):

Päätökset ja sovitut toimenpiteet, niiden toteuttamissuunnitelma, sekä vastuhenkilöt ja -tahot ja toteuttamisaikataulu (kuka tekee, mitä tekee ja mihin mennessä):

Seuranta ja siitä vastaava taho:

Sivullisille annettavat tiedot (mitä tietoja, kenelle ja perustelut):

Oulainen _____

Kirjaaja, ammattiasema